Fokus

FyensStiftstidende Søndag 15. november 2009

På kanten af livet
SIDE 8

En ghetto i provinsen
SIDE 14

”Jeg står der på gulvet, fordi jeg er vinterdeprimeret og vil gøre hvad som helst for at genstarte min naturlige produktion af lykkehormoner. På det tidspunkt spiser jeg både fed fisk, omega-3-kapsler og mørk chokolade, dyrker motion, sex og lysterapi. Jeg gør kort sagt, hvad man skal gøre for at prøve at komme ud af en depression. Nå ja, og så drikker jeg alt alt for mange bajere, hvilket formentlig annullerer den positive effekt af alt det andet.”

Den rædselsvækkende latter
SIDE 2

Den kunstige latter fylder mig med rædsel over, hvor galt det står til med vores kultur, og den ægte latter fylder mig med rædsel over, hvor galt det står til med mig.

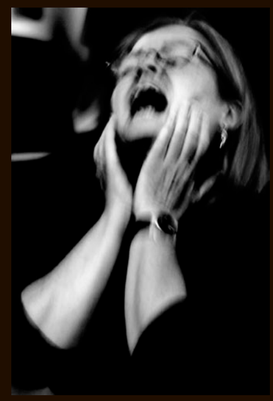

Den rædselsvækkende latter

Jeg har aldrig set noget sjovt, som ikke var rædselsvækkende.
W.C. Fields

Det mest lidende dyr på jorden opfandt for sin egen skyld - latteren.
Nietzsche

■ At grine i en latterklubs trygge favn er det samme som at græde over den store uoverskuelige verden. For hvis vi virkelig var trygge og glade for tilværelsen, var der ingen brug for latterklubber. Reportage fra den kunstige latters verden

Siden jeg blev voksen, har jeg kun været ved at bryde sammen i gråd foran fremmede mennesker én gang. Det var for cirka to år siden i København, og jeg husker det sådan her: Jeg står på et gulv. En lille kraftig mand med overskæg, der kalder sig "Latterkongen Freddie", har lige trukket mig ind midt på gulvet, og rundt om mig i en cirkel står 15 mennesker, jeg aldrig før har set.

Jeg står der på gulvet, fordi jeg er vinterdeprimeret og vil gøre hvad som helst for at genstarte min naturlige produktion af lykkehormoner. På det tidspunkt spiser jeg både fed fisk, omega-3-kapsler og mørk chokolade, dyrker motion, sex og lysterapi. Jeg gør kort sagt, hvad man skal gøre for at prøve at komme ud af en depression. Nå ja, og så drikker jeg alt alt for mange bajere, hvilket formentlig annullerer den positive effekt af alt det andet.

Men der står jeg altså, midt i cirklen af fremmede mennesker, fordi jeg har set et opslag, hvor Latterkongen påstår, han kan gøre noget godt for mit humør.

- Nu skal du bare slappe helt af, siger han.

- Vi griner med dig ikke af dig.

Jeg prøver at slappe af. Smiler bare. Febrilsk ad helvede til. Jeg har aldrig brudt mig om at være i centrum.

Menneskene omkring mig begynder at grine, mens de kigger på mig. De griner og griner med hver sin latter, der alle lyder som om, de er taget ud af en af de talrige latterøvelser, vi har lavet i minutterne forinden. Der er latter fra hekse, julemænd og klovne, små generte piger, store brovtende arbejdere og skingre gamle koner.

Monstrene kommer

Og så begynder de at bevæge sig tættere på mig. Langsomt kommer de tættere på. Et lille skridt ad gangen. Med deres grimme munde åbne og deres gullige spidse tænder blottede. Deres hår, der stritter, deres øjne, der ruller, og deres klumpnæser, der grynter og snotter og fnyser og trækker luften ind og ud og ind og ud, mens de råber ha og ho og hi og hæ og stadig kommer tættere og tættere og tættere på, indtil de til sidst når helt ind til mig, så de kun står en halv meter fra mig, og jeg har lyst til at tæske dem alle sammen i fjæset med mine knytnæver, men det går ikke, og derfor prøver jeg at smile og grine med, og så kan jeg ikke mere, og mit ansigt krøller sammen, mine mundvige falder ned, og jeg må anstrenge mig vanvittigt for ikke at blotte mig over for monstrene og fælde en tåre eller slet og ret at give mig til at tude som en lille dreng.

- Ja, det er en intens oplevelse ikke, siger Freddie, der igen er blevet menneske. Han ser lidt undersøgende på mig, mens han og resten af gruppen træder et skridt tilbage.

- Jo, det er en intens oplevelse, siger jeg og træder væk fra midten, tilbage til cirklens tryghed.

- Meget intens.

Ikke for sjov

Jeg frygter et lignende scenarie, da jeg tropper op i Odense Latterklub den første tirsdag i november. Latter er ikke for sjov. Ikke i en latterklub i hvert fald. Det er en seriøs aktivitet. Og selv om jeg bortset fra oplevelsen i cirklen faktisk morede mig glimrende hos Latterkongen, så synes jeg stadig, der er noget rædselsvækkende ved lyden af et menneske, der griner uden grund - og noget foruroligende ved en kultur, hvor der er behov for at gøre det.

For som latterinstruktør Janne Vindskorp siger, da hun introducerer dagens lattermøde, så griner vi ganske enkelt for lidt til daglig, og det er skidt for helbredet. Et videnskabeligt faktum.

- Vi skal grine, fordi det hjælper på vores immunforsvar, øger vores lungekapacitet, forbedrer fordøjelsen og indlæringsevnen, modvirker stress, øger kærlighed og sensualitet, tager fedtet af sidebenene og øger velværet i almindelighed, siger hun som optakt til mødet.

Amen, tænker jeg. Halleluja.

Vi er 60 mennesker i lokalet. En mærkelig flok.

Der er omkring 10, der har været her før, gætter jeg på. Jeg kender dem ikke, men jeg forestiller mig, at de er lette at pege ud. Midaldrende, striktrøjer og polo, triste eller overstadigt glade.

Så er der en gruppe på min egen alder omkring de 30 plus minus fem, tydeligvis latter-jomfruer, og endelig er der en kæmpe flok teenage-tøser, der hele tiden griner meget forlegent og slet ikke ser ud som om, de er her af fri vilje.

- Er der nogen, der er gravide i mere end sjette måned, spørger Janne.

Latter kan sætte en fødsel i gang.

- Nej, råber en mellemstor kvinde bagerst i kredsen.

- Det ser bare sådan ud.

Spredte grin fra salen.

- Godt, så starter vi, siger Janne.

- Og nu skal I ikke give op, hvis det ikke kommer naturligt. Jeg selv gør netop det her, fordi jeg hverken er specielt morsom eller har lettere ved at grine naturligt end andre. Det er meningen, vi skal *fake* det, og det er jo ikke første gang, vi har prøvet det, siger hun med et glimt i øjet.

- Husk at efterlade den voksne del af jer uden for døren. Herinde er det barnet, der skal have plads. Giv jer selv lov til at være børn bare den time, I er her.

Radiobiler og plæneklippere

Vi lægger ud med lattermantraet: "Ho ho ha-ha-ha" med klap i takt. Efter hver øvelse bliver det gentaget for lige at løsne lidt op. Ho ho ha-ha-ha.

Så er der hilselatteren. Alle går vi rundt og trykker hinanden på næven, mens vi skriger af grin. Ho ho ha-ha-ha.

Videre til radiobilerne, hvor man arm i arm bumler ind i hinanden med fuld skrald på latteren. Ho ho ha-ha-ha.

Derefter er der "grin af dig selv-latteren", hvor alle peger på den ting ved sig selv, de ikke kan lide, mens de griner løs af det. Mændene peger enten på håret eller på maven. Kvinderne peger på deres maver, lår, øjne, røve, bryster, hår, fødder, ører og så videre og så videre. Ho ho ha-ha-ha.

Så følger drinks-latteren, hvor man tømmer et bæger med et grin, løvelatteren, hvor man render rundt med tungen ude af munden, maskine-latteren, hvor man trækker en plæneklipper op, og lårlatteren, hvor man klasker sig selv og de andre på lårene af grin. Ho ho ha-ha-ha.

En spastisk latter

Til sidst er der fri latter i mindre grupper, og der sidder jeg så i en cirkel af vinterdepressive, angste, stressede og dårligt fordøjende mennesker med svækket immunforsvar, lav lungekapacitet og brede hofter - eller hvorfor de nu er her - og klukker kunstigt for mig selv. Indimellem griber en ægte latter mig, især når jeg ser på den midaldrende dame overfor. Hun har lagt sig ned på ryggen med ansigtet begravet i hænderne, mens hun hulker totalt ukontrolleret af grin. Så trækker hun sig sammen i små spasmer, der får hendes ben til at spjætte. Hun har en smittende latter.

Men uden hende ville jeg være tabt for projektet. Latteren kommer ikke naturligt til mig, og en stor del af tiden er jeg nødt til at *fake*. Det hjælper bestemt heller ikke, at jeg føler mig under observation af en anden kvinde, der sidder skråt over for mig. Jeg kan mærke hendes medlidenhed med ham den stivbenede unge mand, der bare ikke kan give slip.

Og da Janne midt i en voldsom hysterisk latter sætter sig ved siden af hende og peger over på mig, mens hun slår sig på lårene, er jeg lige ved at vende mundvigene nedad ligesom dengang i København.

Den pertentlige protestant

Den fri latter skulle være forløsningen. Katharsis, som de gamle grækere kaldte det. Men den kommer ikke. Ikke i denne omgang. Jeg er alt for forbandet selvbevidst. Så slap dog af mand, siger jeg flere gange til mig selv, men uden held.

Jeg vil virkelig gerne give los og skrige af grin, men jeg kan ikke. Det moderne rationelle og selvkontrollerende voksne menneske i mig har totalt kontrol med begivenhederne. Barnet er ikke i nærheden af at få en reel chance for at komme frem på scenen og give mig latterens syndsforladelse. Jeg tænker på den smilende Buddha med latteren, der "i sine spring og stød ruller så selvforglemmende, at der ikke bliver noget

Latter og latterklubber

Latteryoga blev opfundet i 1995 af den indiske læge Madan Kataria, og hans latter-system har siden spredt sig til hele verden.

Det er videnskabeligt bevist, at latter har en lang række af positive effekter, både på krop og sjæl.

En fireårig ler cirka 400 gange om dagen, en voksen cirka 15 gange.

Odense Latterklub mødes den første tirsdag i hver måned. Næste møde er 1. december

Artiklens afsnit "Tragedien og komedien" citerer indirekte bogen "Det onde og latterens lyst" af filosoffen Peter Thielst.

Kilde: www.latter.dk

Fokus
Redaktion:
Ansvarshavende redaktør:
Per Westergård
Weekendredaktør:
Anette Hyllested, 65 45 51 31, ahy@fyens.dk
Christiansborgredaktionen
Journalist: Martin Hein, 33 37 58 19, mhe@fyens.dk
Redigering:
Anders Brahm, 65 45 51 22, abr@fyens.dk
Ida Simmelholt, 65 45 52 61, idsi@fyens.dk
Design:
Ida Simmelholt
65 45 52 61, idsi@fyens.dk

Latter ... rædsel

jeg tilbage i den, men kun den muntre energi, der fejrer sig selv", som en filosof engang har sagt. Men jeg er blevet besat af en uafrystelig pertentlig protestant, der har hele sit fokus plantet på netop jeg'et, og de andres latter minder mig om ham igen og igen.

Jeg ser på deres åbne munde med de blottede tænder, og jeg hører deres stemmer, der for hvert "ha" låser mig mere og mere fast i min egen forbandede selvkontrol og fylder mig med en klaustrofobisk rædsel over at være blevet til lige præcis den livløse stivstikker, jeg lovede mig selv som barn, at jeg aldrig aldrig aldrig ville blive.

- Du har godt nok svært ved det, hva, siger den midaldrende kvinde, der har siddet og observeret mig.

- Ja, siger jeg. Det må jeg indrømme.

- Du skal bare blive ved. Til sidst lærer du at le af dig selv.

Dagens råd. Det tager jeg med.

Tragedien og komedien

For grækerne stod tragedien over komedien. Man foretrak at nå katharsis via gråd frem for latter.

I den kristne kultur er det omvendt. Vores rationelle verdenssyn får os til at frygte gråden, og derfor har vi traditionelt hellere villet grine os til forløsning.

Men det postmoderne menneske får stadig sværere ved at grine rigtigt. Han har, som talrige filosofher har gjort opmærksom på, mistet troen på en ordnet verden, og derfor griner han af verdens tåbelige meningsløshed. Men det bliver en distanceret og ironisk latter. Den kommer aldrig fra maven, er aldrig ægte. Den føles altid *fake* - som om det hele, livet, jorden, universet, er en spøg, en kosmisk joke.

Effekten af snydelatteren er selvfølgelig god nok. Men når rusen har lagt sig, giver den kunstige latter i højere grad minder om verdens ulykkelighed end om glæden ved tilværelsen. Den minder om, hvor kontrollerende og formålsfikseret en kultur vi lever i. Alting skal give mening og have en funktion. Vi er fravænnet alle lyster, der bare er lyst for lystens skyld, også latteren.

Og latterklubben er et paradoksalt symptom på netop denne måde at se verden på. For selv om endemålet i latterklubben er den fri latter uden hæmninger og uden formål, så insisterer den alligevel på at presse et formål ned over latteren: Den er god for det ene og det andet og det tredje. Vi prøver på alle mulige måder at vende tilbage til det frigørende gennem selvrealiserende fritidsinteresser, hvor regler, normer og mening er underordnede størrelser, men det tjener kun til at illustrere, hvor svært vi har ved at holde vores daglige liv ud. Vi griner i latterklubber, fordi latter ikke er en del af vores hverdag, ligesom vi går i fitnesscenter, fordi vi resten af tiden lever usundt. Vi går i swingerklubber, fordi sex i dobbeltsengen keder os, har madklubber, fordi vi til daglig æder junkfood.

At grine i en latterklubs trygge favn er det samme som at græde over den store uoverskuelige verden, der prøver at dulme sin meningsløshed og angst med orden og formål, men som efterlader sig selv uden glæde og livslyst. For hvis vi virkelig var trygge og glade for tilværelsen, var der ingen brug for latterklubber.

Og det er derfor, latteren får det til at løbe mig koldt ned ad ryggen, både den kunstige og den ægte.

Den kunstige latter fylder mig med rædsel over, hvor galt det står til med vores kultur, og den ægte latter fylder mig med rædsel over, hvor galt det står til med mig.

Måske man skulle begynde forfra og som grækerne bare tude over det hele i stedet.

The horror.... the horror

Lattermødet er slut. Janne beder os lukke øjnene og mærke efter, hvordan vi har det. Er der tanker, eller er der bare fred og ro?

Jeg har det faktisk godt, må jeg indrømme. Latteren virker jo, *fake* eller ej, og som det moderne og formålsrationelle menneske jeg er, er jeg er glad for det *kick*, den kunstige latter trods alt giver. Et kunstigt kick er bedre end intet kick.

Jeg går udmattet i seng den aften. At grine så meget, kunstigt eller ej, er en stor fysisk anstrengelse. Man siger, at 10 minutters latter svarer til en halv time på løbebånd. Jeg regner med at sove som en sten.

Men tidligt om morgenen vågner jeg fra et mareridt fyldt af mennesker, der langsomt nærmer sig fra alle sider, mens de griner mig lige op i fjæset med deres hæse stemmer og deres blotlagte tænder, klar til at æde mig med deres latter.

Og i mit hovede runger Oberst Kurtz' stemme fra filmen Apocalypse Now, hans sidste ord, inden kaptajn Willard slagter ham med en machete, og de eneste ord, jeg kan komme i tanke om, der beskriver min følelse af de grinende fremmede: The horror....the horror.....

Rædslen, rædslen.

Af **Jon Clausen**
Foto: **Andreas Bang Kirkegaard**
jocl@fyens.dk, anbk@fyens.dk

Politik er ikke for amatører

■ Moderne politik er for kompleks til glade amatører. Det kræver efterhånden en kandidatgrad at være folkevalgt. Socialdemokraterne er i gang med at udskifte deres HK'ere med akademikere

Fem strøgne mål til en liter vand - eller hvordan er det nu?

Fremover kan de socialdemokratiske folketingsmedlemmer risikere at skulle stå for kaffebrygningen selv, for partiet er i gang med en større omlægning af medarbejderstaben på Christiansborg, som vil betyde flere akademikere og færre af de klassiske sekretærer. Tidligere har et medlem typisk haft en halv sekretær og en studentermedhjælper, men nu skal hjælpen samles i fire hold, som deles op efter faglige emner.

Ifølge gruppeformand Carsten Hansen sker det efter ønske fra politikerne selv om bedre rådgivning.

- Sagsmængden er enorm, og hele samarbejdet med interesseorganisationerne er vokset, så vi har brug for medarbejdere, der kan noget på det professionelle plan, siger Carsten Hansen.

SF lavede samme omorganisering for et par år siden. Tempoet stiger i politik. Da "varmemesteren fra Fyn" selv blev valgt ind for godt 10 år siden, var det for eksempel ikke alle, der havde en computer.

- Hurtigheden, intensitet og kravet til hurtig kommunikation og faglighed har forandret sig meget. Medierne ringer døgnet rundt, og det er ikke unormalt, at jeg får mellem 300 og 400 mails om dagen, siger Carsten Hansen.

Han peger desuden på et af sine egne områder, erhvervsuddannelserne, hvor antallet af grene og forkortelser efterhånden er så talrige, at det er nok til at give enhver politiker nattearbejde. Og sådan er det på alle områder, hvor mængden af stof for længe siden er vokset den enkelte politiker over hovedet.

I gamle dage handlede det meget om at få hjælp til brevskrivning, kalender og telefonpasning, men de opgaver klarer politikerne selv med den nye teknologi. Til gengæld har de brug for hjælp til at vurdere, hvad der sker, når man skruer på taksameteret til den ene uddannelse frem for den anden, hvilken dokumentstandard man skal bruge i det offentlige, eller hvordan et forbud mod konkrete tilsætningsstoffer støder sammen med EU-lovgivning.

Embedsmændene flytter ind

Verden er ganske enkelt blevet mere kompleks, og det har især inden for de seneste 10 år ført til en stigende professionalisering af det politiske liv, konstaterer professor Ove Kaj Pedersen fra Center for Business og Politics på Copenhagen Business School.

- Vi er ikke ved at snige USA eller Sverige ind ad døren, men vi er ved at få noget, der ligner, siger han.

Med det mener han, at embedsmændene har fundet vej ind i den politiske inderkreds. Det er blevet normalt for en minister at danne sit helt eget lille politiske sekretariat bestående af pressefolk og politiske rådgivere, som kan hjælpe med at klæde ministeren på. I offentligheden er de bedst kendt som særlige rådgivere eller spindoktorer.

- Embedsmændene er blevet bedre og bedre uddannet, og de sidder i dag med en funktion og en ekspertviden, som en minister eller folkevalgt ikke nødvendigvis har, siger Ove Kaj Pedersen og peger på, at det samme gør sig gældende i diverse interesseorganisationer, som også har dannet politiske sekretariater til at hjælpe med at styre talsmændene sikkert gennem debatterne.

I Sverige har man taget skridtet fuldt ud og ansat statssekretærer, som både forhandler og udtaler sig på vegne af en minister. Og i USA er alle embedsmænd i cheflagene politisk ansatte, hvilket betyder, at de ryger den dag, præsidenten skifter farve.

Ud med amatørerne

Den stigende professionalisering har også bredt sig ud i det kommunalpolitiske landskab. I København har Frank Jensen en hel stab af akademikere til at hjælpe sig ind på rådhuset, og ved sidste kommunalvalg kom Ritt Bjerregaard stormende direkte fra Christiansborg medbringende sit helt eget politiske sekretariat.

Selvsamme Ritt har ved flere lejligheder foreslået at gøre kommunalpolitik til et fuldtidsjob eller i det mindste give politikerne nogle egentlige politiske sekretariater. Hendes begrundelse har også været den stigende arbejdsbyrde og de komplekse sager.

Ove Kaj Pedersen kalder det forventeligt, at den diskussion tager til i styrke efter kommunalreformen.

- Selve professionaliseringen af kommunalpolitik har været lav i mange år, men udviklingen ved de seneste valg er gået i den retning ude i virkeligheden, siger han.

Journalist Troels Mylenberg, som i mange år har skrevet om politik for forskellige medier, er enig i, at debatten om professionelle kommunalpolitikere er nærliggende efter kommunalreformen. Simpelthen fordi det er blevet svært at være kommunalpolitiker.

- Begrundelsen for at lave kommunalreformen var, at man ville prøve at professionalisere den offentlige forvaltning, men lige præcis den del med at professionalisere politikerne har man ikke tænkt ind. Det er kun borgmesteren, som har fuldtidsjob, der har fået mere magt, og i særklasse embedsmændene, og de er ikke på valg på tirsdag, siger han.

Konsekvensen er kæmpestore kommuner, hvor politikerne pludselig skal jonglere med lokalplaner, som måske er 5-10 gange større, og hvor sagsmængden er blevet så voldsom, at det kolliderer med opfattelsen af den hyggelige provinspolitiker, som passer det kommunalpolitiske efter arbejde.

- Det betyder bare, at det ofte ikke er voldsomt gennemtænkte beslutninger, der bliver truffet, eller også begynder man at ryste på hånden, når der skal træffes en beslutning og sender det tilbage til embedsmændene, siger Troels Mylenberg.

Tveægget sværd

Men ideen om, at politikerne også har en hverdag sammen med dem, de repræsenterer, er grundfæstet hos de fleste. Og Troels Mylenberg ser da også en fare i karrierepolitikere ligesom på Christiansborg.

- De unge politikere, der bliver rekrutteret, har alle gået i "politikskole" på statskundskab. Det betyder måske også, at det bliver mindre repræsentativt, for man mister noget ved, at politik bliver en karrierevej, siger han.

Carsten Hansen er den eneste i Socialdemokraternes ledelse, der ikke kommer fra noget der ligner en politikerskole, og han er enig med Troels Mylenberg.

- Jeg ser en stor fare i, at vi vælger politikere, der stadig går på universitetet og aldrig har haft et job, for de ligner dem, vi har ansat, og så er der den fare, at man glemmer virkeligheden uden for Christiansborg, siger Carsten Hansen.

Derfor tror han heller ikke på fastansatte byrådspolitikere, men noget skal der ske.

- Der er ingen tvivl om, at vi er nødt til at give vores kommunalpolitikere bedre vilkår, for ellers får vi et embedsmandsstyre. Jeg mener ikke, at byrådspolitikere skal være på fuld tid, men de bruger mellem 20 og 25 timer om ugen ved siden af et job, og det skal der være en ordentlig kompensation for, siger han.

Undtagelsen

Både på Christiansborg og lokalt er der dog stadig politikere af den gamle skole.

Derfor er det heller ikke alle i den socialdemokratiske gruppe, der har lyst til at miste deres HK'er, og da det er frivilligt, om man vil være med på et af de fire hold, bliver der også fremover en håndfuld medlemmer med HK-assistance. En af dem er Lone Møller, for selv om hun også oplever, at sagerne bliver tungere, mener hun stadig, at hun kan klare det meste selv.

- Jeg er gammeldags og gør mange ting selv, men jeg arbejder også rigtig meget, så jeg klarer mig fint med en studentermedhjælper og en sekretær. Det kan være anderledes for de unge, der har familie. De kan have brug for at bede om hjælp til at svare folk, så de ikke sidder hver aften, siger hun.

Lone Møller genopstiller ikke til Folketinget, men hvis alt går vel, kommer hun i byrådet i Gribskov Kommune.

- Det ville være en styrke, hvis kommunalpolitikerne fik deres egne embedsmænd, men det nære, hvor man er i kontakt med borgerne, er vigtigt. Man skal passe på, at man ikke professionaliserer politik så meget, at man glemmer hjerte og hjerne. Så kunne man bare ansætte nogen til at varetage partiprogrammet, siger hun.

Politiker-assistance

For at folketingsmedlemmerne kan koncentrere sig om det parlamentariske arbejde og ikke skal bruge al deres tid på for eksempel de store mængder post, der kommer hver dag, har hvert parti i Folketinget mulighed for at ansætte et antal sekretærer, der svarer til ca. én sekretær pr. medlem.

Af **Karin Axelsson** og **Martin Hein**
Tegning: **Gert Ejton**
kaa, mhe, ejton@fyens.dk